

Національна премія України імені Тараса Шевченка

Національна премія України імені Тараса Шевченка

Країна

 Україна

Тип

Державна премія

Статус

вручається

Статистика

Дата заснування

20 травня 1961

Тарас Шевченко

Національна премія України імені Тараса Шевченка (Шевченківська премія) — державна нагорода України, найвища в Україні творча відзнака за вагомий внесок у розвиток культури та мистецтва.

Національна премія встановлена для нагородження за найвидатніші твори літератури і мистецтва, публіцистики і журналістики, які є вершинним духовним надбанням Українського народу, утверджують високі гуманістичні ідеали, збагачують історичну пам'ять народу, його національну свідомість і самобутність, спрямовані на державотворення і демократизацію українського суспільства.

Історія премії

Республіканську премію імені Т. Г. Шевченка засновано 20 травня 1961 року Постановою Ради Міністрів УРСР. Нею нагороджували видатних митців за високоідейні й високохудожні твори та роботи у галузі літератури, образотворчого мистецтва, музики, театрального мистецтва та кінематографії. Першими Диплом та Почесний знак лауреата 9 березня 1962 року отримали Павло Тичина, Олесь Гончар в галузі літератури і Платон Майборода в галузі музики.

Від 23 квітня 1969 року Республіканська премія отримала назву «Державна Премія УРСР імені Тараса Шевченка». 27 вересня 1999 року, згідно з Указом Президента України № 1228/99, з метою піднесення ролі і престижу Державної премії України імені Тараса Шевченка як найвищої в Україні премії в галузі культури, літератури і мистецтва, премія отримала нову назву — «Національна премія України імені Тараса Шевченка». Було встановлено, що статус лауреата Державної премії України імені Тараса Шевченка прирівнюється до статусу лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка. З 16 березня 2000 відповідно до прийнятого Закону України «Про державні нагороди України», Національна премія України імені Тараса Шевченка була віднесена до державних нагород України.

Указом Президента України від 4 жовтня 2010 року N 932/2010 визначено, що Національна премія є найпрестижнішою творчою відзнакою за вагомий внесок у розвиток культури.

Упродовж 1962—2007 років Шевченківською премією відзначено 566 осіб і 8 колективів.

У 2007—2008 роках було засновано Народну Шевченківську премію (Залізний Мамай), першими лауреатами якої стали Остап Лапський, Олег Скрипка, Ігор Павлюк, Михайло Андрусак.

Положення про премію

Нагородження Національною премією провадиться Указом Президента України. Щорічно присуджується до п'яти Національних премій, але не більше однієї з кожного напрямку

- література,
- літературознавство і мистецтвознавство,
- публіцистика і журналістика,

- кінематографія,
- музичне, театральне, концертно-виконавське, народне і декоративно-прикладне та образотворче мистецтво).

На здобуття Національної премії висуваються нові оригінальні твори, опубліковані (випущені у світ) у завершеному вигляді протягом останніх п'яти років, але не пізніше як за півроку до їх висунення на здобуття Національної премії.

На здобуття Національної премії не можуть бути висунуті наукові твори, монографії, підручники чи посібники, а також альбоми-каталоги.

Твори на здобуття Національної премії висуваються

- Міністерством культури і туризму України,
- Державним комітетом телебачення та радіомовлення України,
- Національною академією наук України,
- Національною академією мистецтв України,
- національними та всеукраїнськими творчими спілками (В Україні станом на жовтень 2010 зареєстровано 22 творчі спілки^[3]),
- Українським фондом культури,
- Всеукраїнським товариством "Просвіта" імені Тараса Шевченка.

Комітет з Національної премії України імені Тараса Шевченка проводить розгляд творів та робіт у три конкурсні тури:

- перший тур - попередній відбір творів та допущення їх до участі у другому турі;
- другий тур - аналіз матеріалів преси, відгуків та пропозицій, підготовка в разі потреби письмових рецензій; допущення творів до участі у

третьому турі; публікація в газеті "Урядовий кур'єр" списку творів, допущених до участі у третьому турі;

- третій тур - підсумкове обговорення творів, прийняття рішення щодо кандидатур на присудження Національної премії і внесення на розгляд Президентів України відповідних пропозицій.

Колектив авторів твору, висунутий на здобуття Національної премії, не може становити більше ніж три особи, а колектив виконавців твору — більше ніж п'ять учасників. Не допускається включення до колективу претендентів осіб, які не є творцями цього твору.

Твори, які у конкурсному відборі дійшли до третього туру, можуть висуватися повторно, але не більше, ніж двічі,.

Комітет приймає твори та роботи за здобуття Національної премії наступного року з 1 серпня до 1 листопада поточного року.

Національна премія може бути присуджена громадянину України, іноземцю, особі без громадянства.

Національна премія присуджується авторові чи виконавцеві один раз за життя.

Особі, удостоєній Національної премії, присвоюється звання лауреата Національної премії і вручаються Диплом та Почесний знак лауреата Національної премії.

Лауреатам Національної премії Комітетом виплачується грошова частина, розмір якої щороку визначає Президент України. Президент України Віктор Ющенко 2 березня 2009 року видав указ № 117/2009, яким присудив Національну премію України імені Тараса Шевченка 2009 року та установив на 2009 рік розмір Національної премії України імені Тараса Шевченка 160 тисяч гривень кожна.

Президент Віктор Янукович збільшив розмір Національної премії імені Тараса Шевченка з 260 до 520 тис. гривень у 2014 році.

Про це він сказав під час виступу на засіданні Громадської гуманітарної ради та Координаційної ради з питань підготовки і святкування 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка.

"З метою гідного вшанування лауреатів Національної премії імені Тараса Шевченка, я доручив уряду збільшити розмір премії: цього року вона вже буде удвічі більшою, ніж минулого року, тобто 520 тисяч гривень", - зазначив Президент.

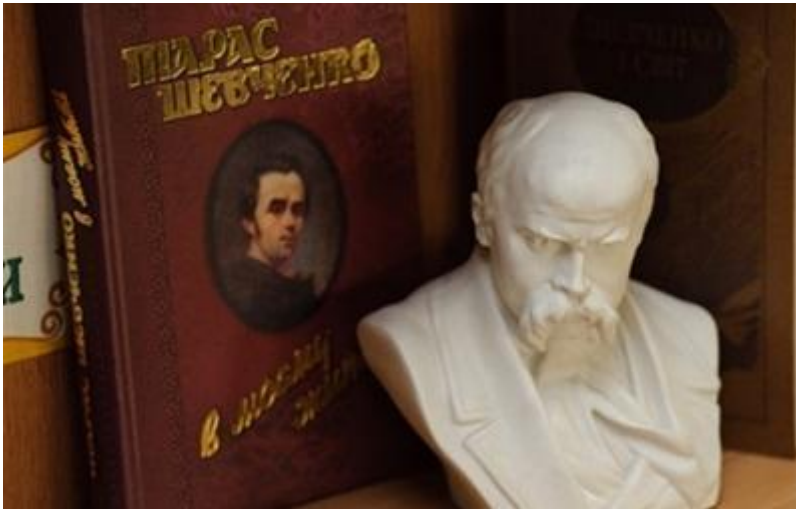
Янукович підкреслив, що відбувається підготовка до святкування ювілею, зокрема, реконструюються музеї, іде підготовка до проведення виставок, конференцій і облаштовуються заповідники.

Зі слів Президента, загальна атмосфера в суспільстві спрямована на гідне святкування ювілею українського поета.

Як повідомляло агентство, Янукович доручив Кабінету Міністрів розробити й виготовити нагрудний знак "200-річчя від дня народження Тараса Шевченка" для нагороджень.

Відповідно до указу №116 від 5 березня розмір премії на 2013 рік був установлений у 260 тис. гривень кожна й усього їх було привласнено 3 лауреатам.

Шевченківську премію збільшили до 520 тисяч гривень

Національна премія імені Шевченка - найвища нагорода України в галузі культури і мистецтва.

Премія імені Тараса Шевченка зросла вдвічі

Національна премія імені Тараса Шевченка зросла вдвічі і тепер складе 520 тисяч гривень. Про це повідомив Президент України Віктор Янукович під час засідання Громадської гуманітарної ради та Координаційної ради з питань підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка у четвер, 13 лютого.

"З метою гідного вшанування лауреатів Національної премії імені Шевченка, я доручив уряду збільшити розмір премії, і цього року вона буде вже у два рази більшою, ніж минулого і складе 520 тисяч гривень", - заявив він.

За словами Президента, під час підготовки до святкування 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка вже пророблено багато роботи.

"Закінчуються ремонтно-реставраційні роботи у Національному музеї Шевченка, проводяться роботи зі створення музею Кирило-Мефодіївського

братства... Біля підніжжя Чернечої гори у Каневі збудували Шевченківську церкву, створили музей у Мошнях", - додав Президент.

Національна премія України імені Тараса Шевченка - найвища нагорода України в галузі культури і мистецтва. Рішення про присудження премії приймає Комітет з Національної премії України імені Тараса Шевченка, створений Указом Президента України.

Диплом та Почесний знак лауреата

Особам, удостоєним Національної премії, присвоюється звання лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка і вручаються Диплом та Почесний знак лауреата.

Диплом лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка являє собою папку темно-синього кольору, на лицьовому боці якої вміщено зображення малого Державного Герба України та розташовано напис «Диплом лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка».

По периметру папка облямована лиштвою з тисненим зображенням лаврового листа.

Почесний знак лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка виготовляється з жовтого металу і має форму круглої медалі з барельєфним зображенням Тараса Шевченка (автопортрет у молодому віці), обрамленим подвійними пружками і просічним вінком рослинного орнаменту.

Медаль за допомогою кільця з вушком з'єднується з фігурною колодкою у формі банта, обтягнутою стрічкою синього і жовтого кольорів. У центрі колодки розміщено зображення Знака Княжої Держави Володимира Великого на тлі зображень гілок калини та пензля і пера.

ЛАУРЕАТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРЕМІЇ УКРАЇНИ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА У ГАЛУЗІ ЛІТЕРАТУРИ (1991 – 2010)

1991

Білик Іван Іванович, письменник — за історичний твір «Золотий Ра»

Стус Василь Семенович (помертньо), поет — за збірку поезій «Дорога болю»

1992

Антоненко-Давидович Борис Дмитрович (помертньо), письменник — за збірку художньої прози «Смерть. Сибірські новели. Завищені оцінки»

Багряний Іван Павлович (помертньо), письменник — за романи «Сад Гетсиманський», «Тигролови»

Дрозд Володимир Григорович, письменник — за роман-епопею «Листя землі», книга перша — друга

Калинець Ігор Миронович, поет — за збірки поезій «Тринадцять алогій», «Невольнича муза», «Пробуджена муза»

Лубківський Роман Мар'янович, поет — за збірку поезій «Погляд вічності»

Мельничук Тарас Юрійович, поет — за збірку поезій «Князь роси»

Мовчан Павло Михайлович, поет — за збірки поезій «Материк», «Осереддя»

Роговий Феодосій Кирилович, письменник — за роман «Свято останнього млива»

1993

Гоян Ярема Петрович, письменник — за повість «Тасмниця Лесикової скрипки»

Коломієць Володимир Родіонович, поет — за збірку поезій «Золотосинь»

Міщенко Дмитро Олексійович, письменник — за збірки творів «Полювання на жар-птицю», «Особисто відповідальний»

Руденко Микола Данилович, поет — за роман «Орлова балка», збірку «Поезії»

Сапеляк Степан Євстахійович, поет — за збірку поезій «Тривалий рваний зойк

Талалай Леонід Миколайович, поет — за збірку поезій «Вибране»

1994

Голобородько Василь Іванович, поет — за збірки поезій «Ікар на метеликових крилах», «Калина об Різдві».

Лупій Олесь Васильович, письменник — за роман «Падіння давньої столиці», повість «Гетьманська булава».

Світличний Іван Олексійович (помертньо), поет — за збірку поезій, поетичних перекладів і літературно-критичних статей «Серце для куль і для рим».

Чендей Іван Михайлович, письменник — за книжку «Калина під снігом», повість «Іван».

1995

Захарченко Василь Іванович, письменник — за роман «Прибутні люди»

Сверстюк Євген Олександрович, письменник — за книжку «Блудні сини України»

Симоненко Василь Андрійович (помертньо), письменник — за збірки поезій та прози «Лебеді материнства», «У твоєму імені живу», «Народ мій завжди буде»

Федорів Роман Миколайович, письменник — за роман «Єрусалим на горах»

1996

Базилевський Володимир Олександрович, письменник — за збірку поезій «Вертеп»

Жиленко Ірина Володимирівна, письменниця — за збірку поезій «Вечірка у старій винарні»

Міняйло Віктор Олександрович, письменник — за роман «Вічний Іван»

Іванченко Раїса Петрівна, письменниця — за тетралогію про Київську Русь: «Зрада, або як стати володарем», «Гнів Перуна», «Золоті стремена», «Отрута для княгині»

1997

Скунць Петро Миколайович, поет — за збірку поезій «Спитай себе»

Ульянов Олександр Станіславович (Ульяненко Олесь), письменник — за роман «Сталінка»

1998

Андріяшик Роман Васильович, письменник — за роман «Сторонець»

1999

Кремінь Дмитро Дмитрович, письменник — за збірку поезій «Пектораль»

2000

Гнатюк Іван Федорович, письменник — за книгу «Стежки-дороги»

Нечерда Борис Андрійович, письменник (помертньо) — за збірку поезій «Остання книга»

2001

Пашковський Євген Володимирович, письменник — за роман «Щоденний жезл»

2002

Римарук Ігор Миколайович, письменник — за книгу поезій «Діва Обида»

2003

Герасим'юк Василь Дмитрович, поет — за книгу віршів «Поет у повітрі

Медвідь В'ячеслав Григорович, прозаїк — за роман «Кров по соломі»

2004

Слапчук Василь Дмитрович, поет — за книги віршів "Навпроти течії трави" і "Сучок на костурі подорожнього"

2005

Воробйов Микола Панасович, письменник — за книгу поезій «Слуга півонії».

Матіос Марія Василівна, письменниця — за роман «Солодка Даруся».

Слабошпицький Михайло Федотович — письменник за роман-біографію «Поет із пекла»

2006

Гусейнов Григорій Джамалович, письменник - за художньо-документальний життєпис у 9-ти книгах «Господні зерна».

Качуровський Ігор Васильович, письменник - за книгу «Променисті силуетки».

Кичинський Анатолій Іванович, поет - за книги поезій «Пролітаючи над листопадом», «Танець вогню».

2007

Остап Лапський, громадянин Республіки Польща, поет — за книги віршів «Себе: розшукую?!», «Обабіч: істини?!»

Тарас Федюк, поет — за книгу віршів «Обличчя пустелі»

2008

Голота Любов Василівна, письменниця — за роман «Епізодична пам'ять»;
Перебийніс Петро Мусійович, поет — за збірку поезій «Пшеничний годинник»;

Віра Вовк (Селянська Віра Остапівна), письменниця, громадянка Бразилії — за книги «Сьома печать», «Ромен-зілля» та переклади творів української літератури португальською мовою;

2009

Гірник Павло Миколайович, поет — за книгу віршів «Посвітається»;

2010

Іванов Дмитро Йосипович, поет — за книгу поезій «Село в терновому вінку»
Москалець Галина Василівна (Галина Пагутяк), письменниця — за книгу прози «Слуга з Добромиля»

Пахльовська Оксана Єжи-Янівна, письменниця — за книгу публіцистики «Ave, Europa!».

Названо лауреатів Шевченківської премії 2013 року

12.02.2013

Леонід Горlach

Лауреатами національної премії ім.Тараса Шевченка 2013 року стали письменник Леонід Горlach, режисер-постановник Дмитро Богомазов і художник Петро Печорний.

Про це повідомляє "Українська літературна газета".

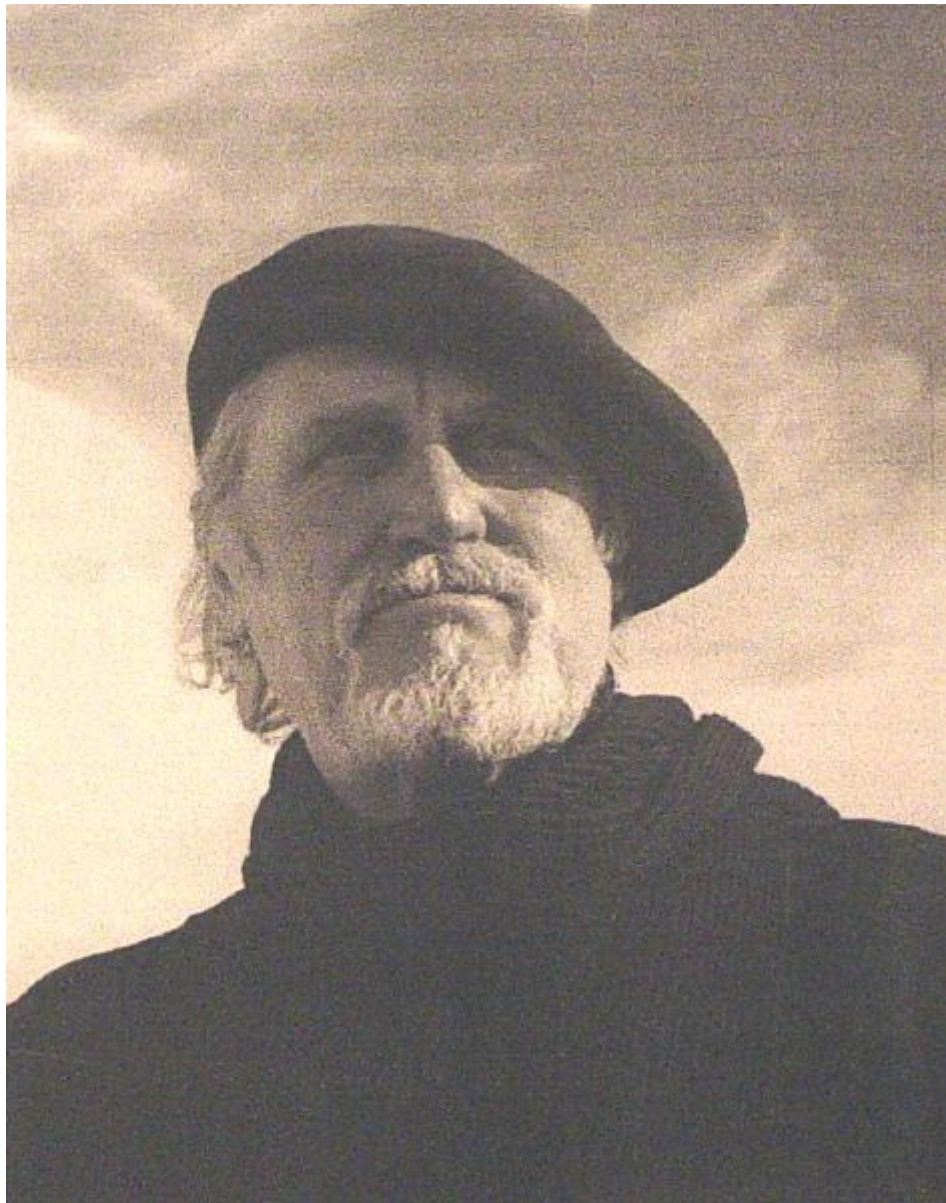
Письменник Леонід Горlach (Коваленко) отримав цю нагороду за книгу поезій "Знак розбитого ярма".

Режисер-постановник Дмитро Богомазов – за вистави "Гамлет" У. Шекспіра Одеського академічного українського музично-драматичного театру ім. В. Василька; "Гості прийдуть опівночі" А. Міллера Київського академічного театру драми і комедії на лівому березі Дніпра; "Щуролов" за О. Гріном Київського театру "Вільна сцена".

Дмитро Богомазов. Фото з Вікіпедії

Художник Петро Печорний – за серію декоративних тарелей за мотивами творів Т. Шевченка.

Петро Печорний

Загалом до Комітету з Національної премії України імені Тараса Шевченка цього року надійшло 41 подання, допущено до етапу таємного голосування журі – 23 номінанта.

Як відомо, у 2012 році лауреатом Шевченківської премії були Петро Мідянка за збірку поезій "Луйтра в небо" і Володимир Рутківський за історичну трилогію для дітей "Джури" 2007-2010 років.

У 2011 році Шевченківську премію отримав Василь Шкляр за свій роман "Залишинець". Але письменник відмовився від нагороди.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Шевченківські лауреати. 1962–2007 : Енциклопедичний довідник / Автор-упорядник Микола Лабінський. – К. : Криниця, 2007. – 768 с.*
2. *Шевченківська премія, або Національна премія України імені Тараса Шевченка // Літературознавча енциклопедія / Автор-укладач Юрій Ковалів. – Т. 2. – К. : Академія, 2007. – С. 583–584.*
3. *Не вмирає душа наша : Шевченківська премія : сторінки історії : Зб. матеріалів, присвячених 40-річчю від дня заснування Національної премії України імені Тараса Шевченка та лауреатам 2001 року / За ред. І. М. Дзюби / Комітет з Національної премії України імені Тараса Шевченка. – К.: Україна, 2002. – 175 с.*
4. *Національна премія: перші лауреати / Вид. рада: І.М. Дзюба, М.О. Бєліков, М.С. Вінграновський та ін. – К.: Україна, 2000. – 104 с.*

5. *Шиханов Р. Сацький Віталій Антонович : [бібліограф. відомості] / Руслан Шиханов // Хто є хто на Запоріжжі : біограф. довід. : 2008 рік / Руслан Шиханов. – Запоріжжя: Тандем Арт Студія, 2009. – С. 158.*
6. *Шифрина А.И. Герои и судьбы: интеллектуальный потенциал Запорожья на рубеже веков. Кн. 1. – Запорожье*
7. *Бібліографічні видання ОУНБ імені О. М. Горького краєзнавчого характеру «Запорізька область: динаміка розвитку» (1939-2009)*
8. *Серії «Міста і села Запорізької області», «Герої України – наші земляки», «Письменники Запорізького краю», «Дослідники Запорізького краю», «Митці Запорізького краю».*